

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 29 februari 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Första lagutskottet har till behandling förehafat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 103 i första kammaren av herr *Winberg* och nr 190 i andra kammaren av herr *Kilbom m. fl.*

I motionerna, vilka äro lika lydande, har hemställts, att riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Härigenom förordnas att 4 och 21 §§ i lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta skola erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Det åligger utmätningsmannen att verkställa erforderlig utredning angående den underhållsskyldiges inkomster och ekonomiska villkor i övrigt även som angående omfånget av honom lagligen åliggande underhållsskyldighet samt övriga omständigheter, vilka kunna vara av betydelse för prövning av ansökningen, och har utmätningsmannen att för sådant ändamål inhämta nödiga upplysningar hos såväl arbetsgivare eller myndighet som ock den underhållsskyldige. Arbetsgivare vare skyldig att på anfordran lämna utmätningsmannen uppgift angående den underhållsskyldiges anställning och avlöningsförhållanden.

Upplyses att den underhållsskyldige tagit anställning å annan ort, och är i följd därav utmätningsmannen ej vidare behörig, översände handlingarna jämte underrättelse om vad för övrigt i ärendet förekommit till behörig utmätningsman; och åligger det denne att ägna ärendet fortsatt handläggning.

21 §.

Häftar någon för oguldna utskylder eller allmänna avgifter, skola beträffande sådana utskylder eller avgifter jämte stadgad indrivningsavgift eller uppbördsprovision denna lags bestämmelser om införsel för underhållsbidrag i tillämpliga delar lända till efterrättelse med följande tillägg och undantag:

1) I 3 § omförmälda underrättelse och föreläggande skola tillställas den skattskyldige genom deras avsändande till honom med posten i rekommenderad försändelse.

2) Vad i 17 § stadgas skall ej gälla.

3) Det belopp, som skall innehållas av avlöning, må ej fastställas till viss summa för månad eller annan tidsperiod utan skall bestämmas till viss procent av vid varje avlöningstillfälle utgående lönebelopp, med iakttagande av att, därest den skattskyldiges sammanlagda inkomster för månad i allmänhet ej överstiga 100 kronor, högst fem procent därav må innehållas, om de ej överstiga 200 kronor per månad, högst tio procent samt, om de ej överstiga 300 kronor per månad, högst femton procent.

4) Sedan tre år förflutit efter det utskylderna eller avgifterna förfallit till betalning, må införsel ej beviljas eller meddelat beslut om införsel äga tillämpning.

5) Beviljas införsel till gäldande av såväl underhållsbidrag som utskylder eller avgifter, och förslår ej därtill det belopp, som må innehållas, gånge detta belopp i första hand till bidragets betalning.

6) I fråga om redovisning för influtna medel skola tillämpas de i sådant avseende i gällande författningar angående uppbörd och indrivning av utskylder och allmänna avgifter meddelade bestämmelser.

Denna lag skall träda i kraft fjorton dagar efter den dag, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Gällande rätt. Lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta innehöll enligt dess ursprungliga lydelse bestämmelser endast om införsel för underhållsbidrag till barn och andra i 1 § angivna personer. Genom lagen den 31 december 1918 gjordes införsellagen med vissa undantag och tillägg tillämplig även å det fall, att någon häftar för oguldna utskylder eller allmänna avgifter. Bestämmelser härom meddelades i en till införsellagen fogad ny paragraf, 21 §.

Vid beviljande av införsel åligger det enligt införsellagens 6 och 21 §§

utmätningssmannen att förordna, huru stort belopp av vederbörandes avlöning skall, i den mån den förfaller, innehållas till gäldande av den fordran, för vilken införsel söktes. Härvid må det belopp, som skall innehållas, ej sättas så högt, att den underhålls- eller skattskyldige kommer att sakna medel till underhåll för sig själv eller för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag.

Lagberedningen, som utarbetat förslaget till 1917 års lag, framhöll i sina motiv, att man måste tillse, att den underhållsskyldige icke genom införseln betoges vad som måste anses nödigt till underhåll åt honom själv eller åt maka och oförsörjda barn eller adoptivbarn, vilka icke åtnjote underhållsbidrag och således icke kunde erhålla införsel. Detta kunde icke på ett för varje fall rättvist och lämpligt sätt ske så, att införseln begränsades till viss i lagen angiven kvotdel av avlöningens belopp, även om denna kvotdel sattes lägre för det fall, att den underhållsskyldige även hade familj att försörja. Lagberedningen anförde vidare:

•Denna anmärkning träffar i ännu högre grad det sättet för frågans lösning, att lagen bestämmer en viss summa, som i varje fall är fritagen från införsel. De omständigheter, som skäligen böra inverka på avgörandet huru stor del av avlöningen för omförmälda ändamål skall förbehållas den underhållsberättigade, äro så skiftande, att ett tillfredsställande resultat icke torde kunna nås, med mindre det överlämnas åt vederbörande exekutiva myndighet att i varje särskilt fall träffa detta avgörande. Det kunde visserligen tänkas, att vid sidan av utmätningssmannens prövningsrätt till den underhållsskyldiges skydd stadgades ett minimum — en kvotdel av avlöningen eller en viss summa — som alltid skulle förbehållas honom. Även en sådan minimibestämmelse kunde dock medföra otillfredsställande resultat, till exempel i de fall då gäldenären jämte den ifrågavarande avlöningen har inkomster av annat slag, vilka icke kunna åtkommas genom utmätning. Beredningen har därför ansett lämpligast att icke genom dylika bestämmelser binda utmätningssmannens prövning. Denna måste givetvis ofta bliva av ganska ömtålig natur. Genom sin ingående känedom om levnadsförhållandena i orten torde dock utmätningssmannen i allmänhet vara väl skickad att omhänderhava densamma. Rätten att överklaga utmätningssmannens beslut utgör skydd mot godtycklighet från hans sida. •

I införsellagens 3 och 4 §§ hava bestämmelser meddelats till garanterande av att nödig utredning vinnes för bedömande av gäldenärens betalningsförmåga. 4 §, vilken är tillämplig både vid införsel för underhållsbidrag och vid införsel för utskylder eller allmänna avgifter, ålägger utmätningssmannen att hos arbetsgivare eller myndighet söka inhämta upplysning angående de omständigheter, vilka kunna vara av betydelse vid prövningen av införselansökningen, och stadgar skyldighet för arbetsgivaren att på anfordran lämna utmätningssmannen uppgift angående gäldenärens anställning och avlöningsförhållanden. I 3 §, som däremot endast gäller införsel för underhållsbidrag, föreskrives vidare, att utmätningssmannen skall låta skrift-

lig underrättelse om införselansökningen bevisligen tillställas den underhållsskyldige med föreläggande för honom att, där han har något att invända mot ansökningen eller att andraga beträffande de bestämmelser, som vid beviljande av införsel böra meddelas, inom viss kort tid muntligen eller skriftligen avgiva yttrande.

Under förarbetena till 21 § införsellagen voro meningarna delade, huruvida det vid införsel för utskylder eller allmänna avgifter borde åläggas utmätningsmannen att bereda gäldenären tillfälle att yttra sig i saken, innan införselbeslutet meddelades.

Det förslag, som genom proposition nr 32 förelades 1918 års urtima riksdag, föreskrev, att vid införsel för utskylder eller allmänna avgifter nyssnämnda i 3 § meddelade bestämmelse icke skulle gälla, men att till gäldenären skulle med rekommenderat brev sändas underrättelse om att indrivning påkallats och att han, där han hade något att invända mot införsel eller att andraga beträffande de bestämmelser, som vid beviljande av införsel borde meddelas, ägde att muntligen eller skriftligen avgiva yttrande. Beslut om införsel skulle ej få meddelas, förr än skäligen tid, minst åtta dagar, förlutit från underrättelsens avsändande.

Rörande dessa bestämmelser anförde departementschefen vid föredragning av förslaget i statsrådet den 30 augusti 1918:

»I 3 § av införsellagen är stadgat, att utmätningsmannen skall låta skriftlig underrättelse om ansökning om införsel bevisligen tillställas gäldenären med föreläggande för honom att, när anledning därtill förefinnes, avgiva yttrande i ärendet. Vissa av de skäl, som föranlett berörda föreskrift, sakna här giltighet. Fordringen är exigibel, oavsett fel i taxering eller debitering och däröver anförda besvär, och att gäldenären guldit densamma förrän införsel ifrågakommer torde vara ytterst sällsynt. Att märka är jämväl, att då införseln här avser allenast oguldet, ofta jämförelsevis mindre belopp, densamma kommer att fortgå endast under någon kortare tid. Å andra sidan torde den ofta komma att upprepas i fråga om samma person. Med hänsyn härtill synes här kunna eftergivnas fordran om bevislig delgivning, vars föranstaltande ock skulle medföra stort besvär för utmätningsmännen. Det torde vara tillräckligt att stadga, att till gäldenären skall någon kortare tid förr än beslut om införsel meddelas med rekommenderat brev avsändas underrättelse om att indrivning påkallats och att gäldenären, där han har något att erinra i fråga om införsel, äger att inkomma med yttrande. I de allra flesta fall lär den avsånda underrättelsen komma gäldenären till handa.»

Bestämmelsen om att särskild underrättelse skulle avsändas till gäldenären utslöts av riksdagen efter hemställan av andra särskilda utskottet, som till motivering av sin uppfattning, att dylik underrättelse icke vore nödig, i utlåtande nr 7 anförde:

»Gäldenären bör . . . redan förut äga kännedom om att han har att betala de utskylder el. dyl., för vilka införsel begäres. Och därest han skulle hava några särskilda önskingar att framföra i fråga om ordningen för löne-medlens innehållande, kan han framföra dessa även efter införselbeslutets meddelande, med den påföljd att utmätningsmannen, om han finner framställ-

ningen befogad, kan medgiva jämkning i det fattade beslutet. Skulle rent av mi-stag på person föreligga, kan gäldenären likaså utan omgång direkt hos utmätningssmannen påkalla upphävande av meddelat införselbeslut. Å andra sidan är det uppenbart, att skyldigheten att underrätta gäldenären om att införsel söks medför stora praktiska olägenheter. Vilken arbetsbörda, som därigenom ålägges förrättningsmännen, framgår däraf att man beräknar antalet underrättelser av dylikt slag, som, om lagen antoges, skulle komma att avsändas, i Stockholm till omkring 100,000 och i Göteborg till omkring 50,000. Genom underrättelsens avsändande och förklarings tidens avvaktande vållas alltid något dröjsmål, och det är att befara, att underrättelsen på en tredskande gäldenär ej sällan skulle komma att verka rent av som en uppmaning att lämna den anställning, han innehar, för att undgå införsel. I syfte att åstadkomma en mera effektiv tillämpning av ifrågasvarande institut anser utskottet därför, att föreskriften om utmätningssmannens skyldighet att underrätta gäldenären om sökt införsel samt om rätt för den senare att på förhand framställa sina invändningar och önsknings bör ur förslaget utgå. Möjligen kan det i anledning av en sådan förändring ifrågasättas, att vederbörande skattskyldiga i kungörelsen om uppbörden eller på annat sätt underrättas om att uraktlåtenhet att betala utskylderna medför påföljd av införsel.»

De av motionärerna föreslagna ändringarna i införsellagen hava följande *Motionerna.* innebörd:

Vad först angår frågan om det belopp, som vid införsel för utskylder eller allmänna avgifter skall innehållas av avlöning, skulle i 21 § införas bestämmelse därom, att detta belopp ej finge fastställas till viss summa för månad eller annan tidsperiod utan skulle bestämmas till viss procent av vid varje avlöningstillfälle utgående lönebelopp, därvid för mindre inkomster viss maximiprocent skulle i lagen angivas.

Genom ändring av 21 § skulle vidare 3 § erhålla tillämpning även vid införsel för utskylder eller allmänna avgifter, dock att i 3 § omförmälda underrättelse och föreläggande skulle tillställas den skattskyldige genom deras avsändande till honom med posten i rekommenderad försändelse. I samband härmed skulle i 4 § stadgas skyldighet för utmätningssmannen att rörande de omständigheter, som kunna vara av betydelse för prövning av ansökan om införsel, inhämta nödiga upplysningar ej blott av arbetsgivare eller myndighet utan även av gäldenären, varjämte i sistnämnda lagrum bland omständigheter, rörande vilka utredning skall verkställas, uttryckligen skulle omnämnas gäldenärens inkomster och ekonomiska villkor i övrigt samt omfånget av honom lagligen åliggande underhållsskyldighet.

Slutligen skulle ur 21 § uteslutas bestämmelsen om att den i 10 § andra punkten meddelade föreskriften om underrättelse till gäldenären rörande beviljande, jämkning eller upphävande av införsel ej skall gälla vid införsel för utskylder eller allmänna avgifter.

Den stora utsträckning, i vilken införsellagen tillämpats vid indrivning av utskylder och allmänna avgifter, giver otvetydigt vid handen, att lagen här *Utskottet.*

har en viktig uppgift att fylla. Det torde även vara allmänt erkänt, att den kraftigt främjat en snabb och effektiv indrivning. Härtill hava säkerligen införselbefordringsmyndighetens summariska karaktär och den vidsträckta prövningsfrihet, som lagen inrymmer åt utmätningssmannen, i icke ringa mån bidragit.

Å andra sidan har mot lagen anmärkts, att saknaden av bestämmelser om gäldenärens hörande vid införsel för utskylder och allmänna avgifter samt bristen på fixa riktlinjer för bestämmande av det belopp, som må innehållas av gäldenärens lön, innebure en fara för att gäldenären genom införsel kunde komma att berövas nödiga existensmedel.

Grundsatsen att det belopp, som genom införsel må innehållas av gäldenärens lön, ej får sättas så högt, att gäldenären kommer att sakna medel till underhåll för sig själv och de sina, har, såsom ovan nämnts, uttalats i införsellagens 6 §. En riktig tillämpning av denna grundsats förutsätter emellertid en omfattande kännedom om gäldenärens förhållanden och en grannliga skälighetsprövning. Anledning saknas icke att antaga, att understundom bristande kännedom om gäldenärens förhållanden eller alltför stor stränghet vid bedömandet lett till att större belopp uttagits än som varit förenligt med skälig hänsyn till gäldenären och hans familj.

Det är givetvis en angelägenhet av synnerlig vikt, att dylika resultat förebyggas. Utan en ingående utredning av hithörande frågor kan det emellertid icke bedömas, huruvida och i vad mån en omarbetning av gällande bestämmelser om införsel är erforderlig. En dylik utredning, som dock icke lämpligen kan åvägbringas genom utskottets försorg, synes utskottet vara önskvärd.

Vid denna utredning torde till en början böra undersökas, huruvida icke bestämmelser kunde meddelas i syfte att bereda gäldenären tillfälle att yttra sig, innan införsel för utskylder eller allmänna avgifter meddelas. I sådant hänseende vill utskottet erinra därom, att enligt en flerstädes inom riket tillämpad praxis införsel i regel plägar meddelas först efter det gäldenären under hot om exekutiva åtgärder avfordrats restantierna. Det kan ifrågasättas, huruvida icke denna praxis borde lagfästas och närmare utbyggas därhän, att i samband med kravet föreläggande meddelades gäldenären att inom viss kort tid inkomma med de upplysningar, som kunna vara av betydelse för ett införselbeslut. Därigenom att man anknöte detta föreläggande till ett redan flerstädes tillämpat kravförfarande, synes man kunna undvika, att exekutionskostnaderna och utmätningssmannens arbetsbörda i avsevärdare grad ökas. Medgäve man därjämte utmätningssmännen rätt att, där särskilda förhållanden därtill föranleda, bevilja införsel utan att gäldenären dessförinnan hörts, synes man även kunna i huvudsak förebygga, att det exekutiva förfarandet onödigtvis fördröjes.

Genom att sålunda öka garantierna för att den utredning, som skall ligga till grund för införselbeslutet, blir i möjligaste mån fullständig, skulle man givetvis i avsevärd grad minska den fara, som kan förefinnas för att

gäldenären genom införsel skall berövas alltför stor del av sin avlöning. Det torde emellertid även böra tagas under övervägande, huruvida icke för fastställandet av det belopp, som må innehållas av avlöningen, bestämdare riktlinjer kunna meddelas. Huruvida detta på ett tillfredsställande sätt låter sig göra genom att i lagen angiva fixa procentsatser, synes utskottet tvivelaktigt. Härom kan endast en ingående undersökning av samtliga inverkanförhållanden lämna klarhet. I samband med en sådan undersökning torde jämväl böra närmare prövas, huruvida icke de bestämmelser, som i förevarande avseende må befinnas nödvändiga, lämpligen skulle kunna helt eller delvis meddelas i administrativ väg.

Vad slutligen angår motionärernas förslag, att gäldenären skulle särskilt underrättas om beviljande, jämkning eller upphävande av införsel för utskylder och allmänna avgifter, synes något behov av att sådan underrättelse lämnas gäldenären icke förefinnas för den händelse införselförfarandet reformeras i den riktning utskottet ifrågasatt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i vad mån lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta tarvar omarbetning eller komplettering i syfte att, utan äventyrande av lagens effektivitet, större trygghet vinnas för att den, hos vilken införsel beviljas, ej kommer att sakna medel till underhåll för sig själv eller för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag, ävensom vidtagna de åtgärder och, i den mån sådant är erforderligt, för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 28 februari 1924.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna*, *Rogberg*, *Edv. Larson*, *Åkerman*, *Olaus Pettersson**, *K. G. Westman*, *Sandegård* och *Berglund**;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i Södertälje, *Lindqvist* i Halmstad*, *af Ekenstam*, *Strid*, *Lindley**, *Nilsson* i Antnäs*, *Leo* och *Lindgren* i Dingelvik*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Rogberg*, som anförde:

»Även om det må medgivas, att vid införsel för utskylder i enskilda fall större belopp uttagits än som varit förenligt med fullt skälig hänsyn till gäldenären och hans familj, så läser dock denna olägenhet egentligen vara att hänföra till bristande skicklighet hos utmättningsmannen. Då antydda olägenhet knappast torde genom en omarbetning eller komplettering av lagen kunna avhjälpas utan att lagens allmänna verkningskraft samtidigt ned-sattes, har jag ansett, att utskottet bort hemställa,

att förevarande motioner icke måtte av riksdagen bifallas.»
